

Pølsemadder og snak i forsamlingshusene

HVAD ER LAVBUNDSJORDER, OG HVORFOR KAN DE BLIVE EN GEVINST FOR KLIMAET?

Klima Rebild 21 sætter bl.a. fokus på "Klima og arealanvendelse – plads til både landbrug og natur" ved et debattmøde arrangeret af Agri Nord og Danmarks Naturfredningsforening på Rebildcentret tirsdag 26. oktober kl. 19-21.

En af indlægsholderne er skovrider Bendt Egede Andersen, Naturstyrelsen Himmerland, som vi har sat stævne til en snak om den klimagevinst, der ligger gemt i opdyrkede moser, enge og ådale, hvis de atter sættes under vand.

- I mere end 200 år har vi brugt kræfter på at dræne og afvande vores moser og ådalen, så jorden kunne bruges til dyrkning, fortæller Bendt Egede Andersen. Det har ført til en enorm udledning af CO₂ til atmosfæren. Lavbundsjordene – også kaldet tørvejord – består af døde planterester, der er sunket til bunds og blevet forseglet under vand. Når moser og ådale opdyrkes, begynder planteresterne, der indeholder en masse kulstof, at rådne, og derved frigives CO₂ til atmosfæren. Ved at tage lavbundsjordene ud af drift og oversvømme dem igen, kan man reducere udledningen af CO₂ væsentligt.

Lavbundsjordene udgør blot syv procent af det samlede landbrugsareal i Danmark, men de står for over halvdelen af den CO₂-udledning, der finder sted ved dyrkning af jorder i Danmark (Kilde: Klimarådet).

Ad frivillighedens vej

- Det handler om at komme i dialog med landmændene, og det skal foregå 100% ad frivillighedens vej. Ofte skal vi tale med en større kreds af landmænd. Ved Svoldrup i Vesthimmerland, hvor Naturstyrelsen er i gang med et projekt på 400 ha, er 52 landmænd involveret. Når vi har lavet de nødvendige beregninger, inviterer vi alle lodsejerne på pølsemadder og snak i det lokale forsamlingshus. Der er mange interesser i spil for de enkelte lodsejere, men er der en positiv stemning, arbejder vi videre med projektet. Vi har forskellige muligheder for at kompensere landmændene. Vi kan købe lavbundsjordene, eller vi kan tilbyde jordfordeling, hvor landmændene får noget andet jord i bytte, så de kan opretholde deres produktion. Både Naturstyrelsen og landets kommuner arbejder med sådanne projekter.

Gravlev Ådal ved foden af Rebild Bakker er et eksempel på et område med lavbundsjordene. I 1790'erne blev tørvejordene og Grav-

lev Sø drænet, og Lindenberg Å blev lagt i en kanal. Englodderne blev fordelt mellem områdets landmænd, der brugte dem til høslæt og til at sætte kvier på græs. Efterhånden som landbruget blev specialiseret, mistede englodderne deres betydning, og de lå uudnyttede hen og voksede til i pilekrat. I 2005 blev Gravlev Ådal fredet og et større naturgenopretningsprojekt igangsat. Det betød bl.a., at dræn, pumper og grøfter blev fjernet, hvilket atter fik vandstanden til at stige, og Lindenberg Å lagt tilbage i sit naturlige snoede forløb gennem ådalen. Det, der adskiller Gravlev Ådal-projektet fra f.eks. projektet ved Svoldrup er, at der her var tale om en fredning af området.

Danmark er et landbrugsland

- Efter den indledende snak med de involverede landmænd, er det en landinspektør med stor indsigt i bl.a. jordfordeling, der tager over. I løbet af denne proces, hvor der snakkes en del og drikkes mange kopper kaffe, handler det om at få spurgt ind til den enkelte landmands interesser og få skitseret de forskellige muligheder for en løsning. Det er tidskrævende, da det er en frivillig proces. Projektet i Svoldrup, hvor vi endnu ikke er i mål, blev påbegyndt for 6-8 år siden. Her viste de tekniske forundersøgelser, at der var rigtig meget fosfor i jorden, som ville blive frigivet og ende i Limfjorden, når lavbundsjordene atter blev sat under vand. Det store spørgsmål var, hvordan havmiljøet ville reagere på tilførslen af næringsstoffer. Udfordringen har vi fået løst ved hjælp af en kemisk proces, hvor fosfor udfældes og deponeres.

Oftentimes hører man, at "Danmark er et landbrugsland", og måles det alene på arealet er det korrekt, da 62% af landets 42.933 km² er opdyrket med landbrugsafgrøder. Det gør Danmark til et af de mest opdyrkede lande i verden (Kilde: Danmarks Statistik).

- Når lavbundsjordene atter er sat under vand, kan de stadigvæk bruges til græsning og høslæt. Vi er derfor meget interesseret i, at der i områder med lavbundsjordene er kvægbesætninger, der kan afgræsse engene, så de også bliver biologisk mere interessante. Som en sidegevinst får vi altså også mere natur.

TEKST OG FOTO: HENRIK BUGGE MORTENSEN